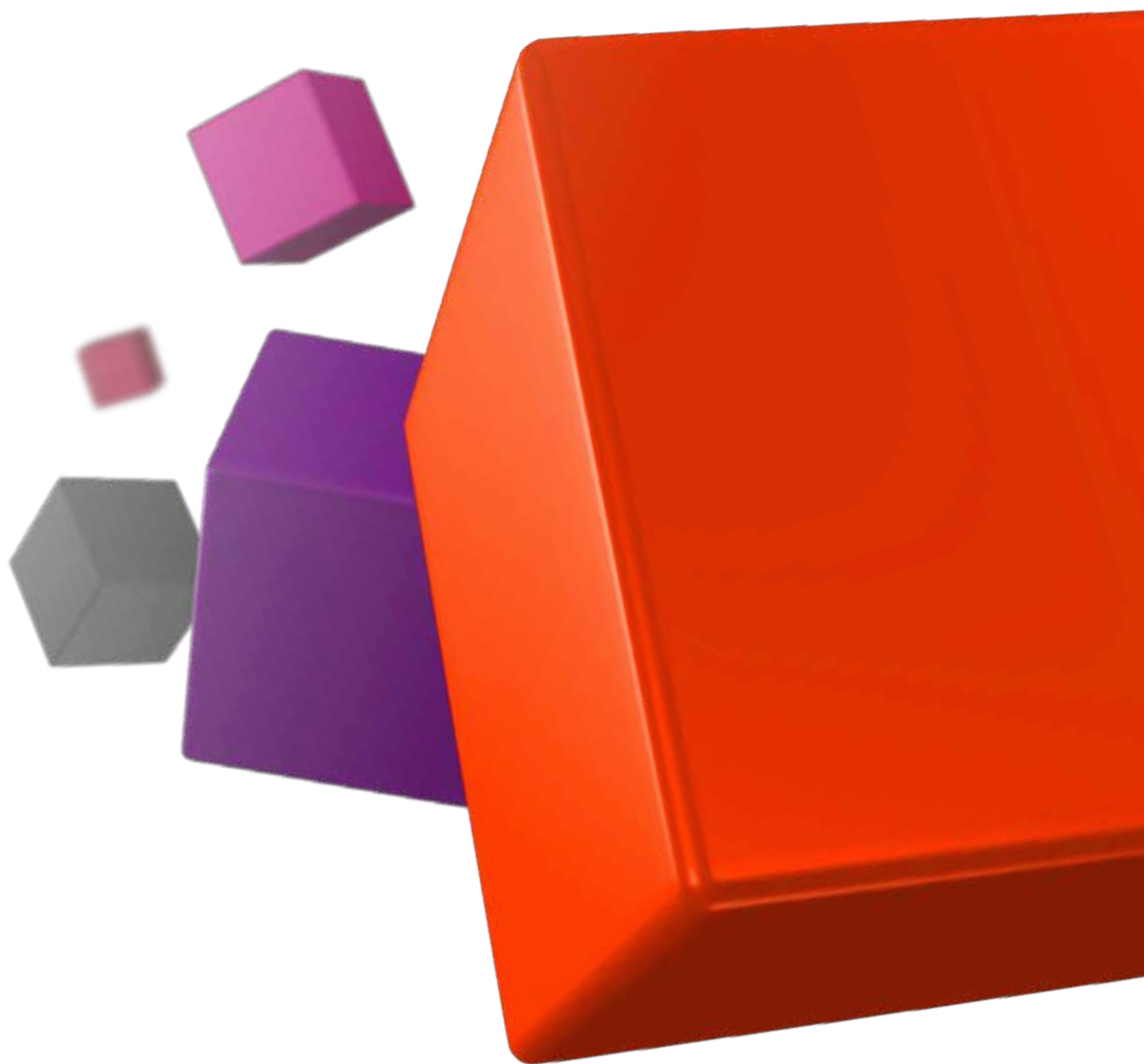
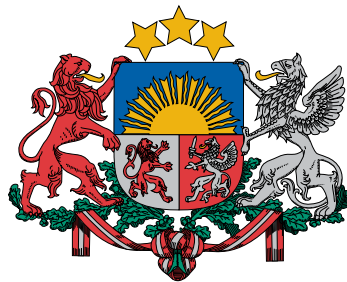


NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME



2013

DARBĪBAS PĀRSKATS



NEPLPADOME

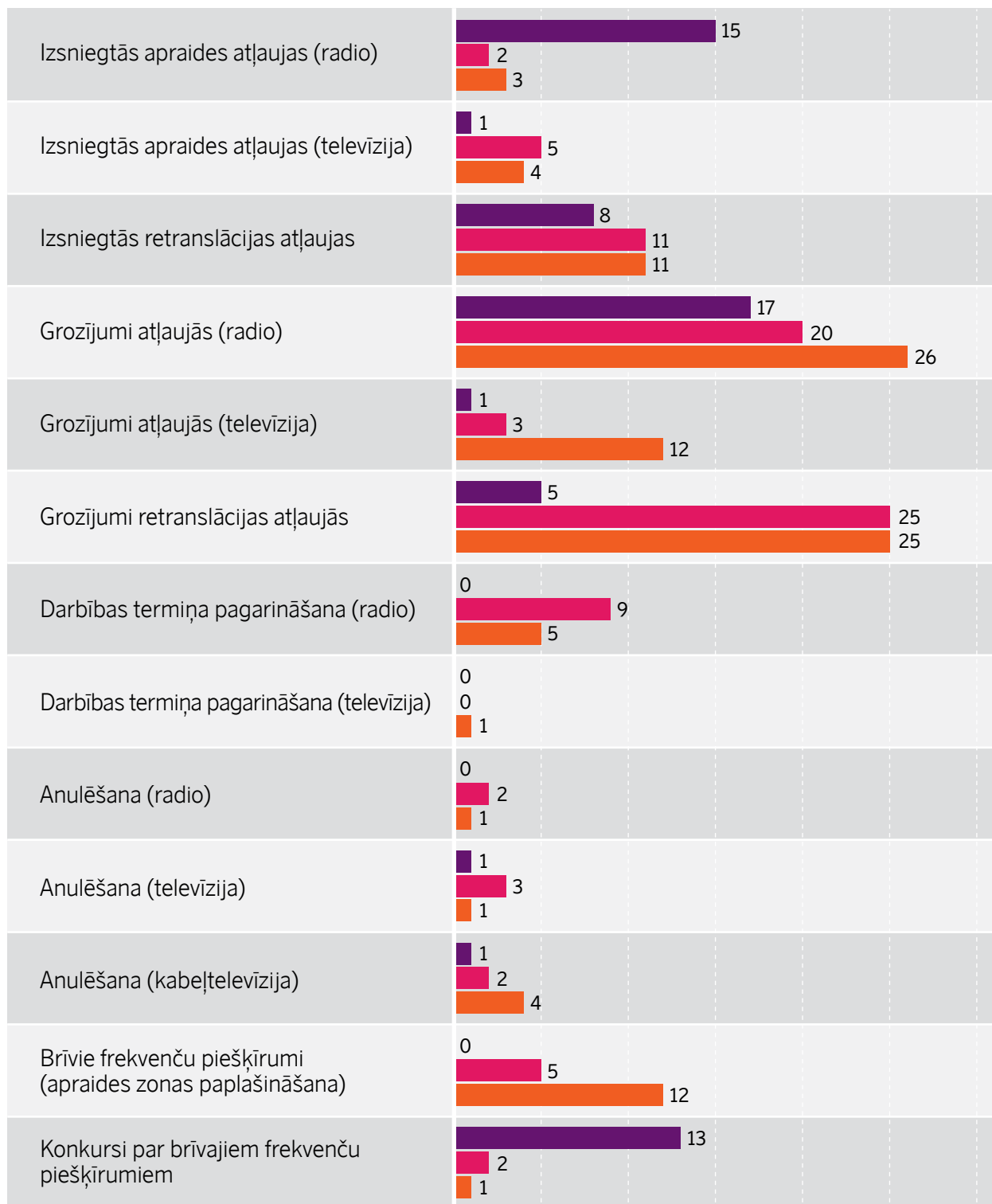
A graphic consisting of several overlapping, semi-transparent arches in various colors (black, red, orange, purple, pink) positioned above the text. The text "NEPLPADOME" is written in a bold, sans-serif font, with "NEPL" in a darker weight than "PADOME".

Saturs

- 2** Statistika
- 3** Vadītāja uzruna
- 5** NEPLP – neatkarīgs elektronisko mediju uzraugs
- 6** NEPLP kompetence elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā
- 7** Padomes sastāvs
- 8** Nozares attīstības nacionālā stratēģija
- 10** Vienota nacionālā medija argumenti
- 13** Sabiedriskais pasūtījums trim komerctelevizijām
- 14** Radio nozare un aktuālie likuma grozījumi
- 18** Pārmaiņas LTV, sabiedriskās TV mērķi
- 20** Reģionālās televīzijas un kabeļoperatori
- 21** NEPLP rosinātās likumdošanas iniciatīvas
- 24** Sabiedriskā konsultatīvā padome
- 25** Radio un televīzijas diena
- 28** NEPLP sekretariāts

Statistika

Statistika par apraides un retranslācijas atļauju izsniegšanas, grozīšanas un anulēšanas dinamiku, kā arī brīvo frekvenču piešķirumiem, konkursiem 2011., 2012. un 2013. gadā.



■ 2011 ■ 2012 ■ 2013

Vadītāja uzruna

NEPLP atbildība

Pirms vairāk nekā 20 gadiem – 1992. gadā – pirmoreiz Latvijas vēsturē tika izveidota audiovizuālo mediju pakalpojumu regulatora iestāde (mūsdienās tāda ir katrā demokrātiskā un tiesiskā Eiropas valstī) – Radio un televīzijas padome, ko vadīja rakstnieks Zigmunds Skujiņš.

Tās pēctece – Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (NEPLP) – kā neatkarīga, pilntiesīga, autonoma institūcija atbilstoši likumam **pārstāv sabiedrības intereses** elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā. Turklāt nevis tehniskos, bet saturs jautājumos. Tādējādi, piemēram, par apraides pieejamību Latgalē atbildīga nevis NEPLP, bet gan VAS „Elektroniskie sakari” un Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs (attiecīgi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un Satiksmes ministrijas pakļautībā).

Regulatora neatkarības aspektam ir aizvien pieaugoša nozīme Eiropas Savienības (ES) kopīgajā dienas kārtībā. NEPLP nav vis izpildvaras, bet drīzāk tiesu varas sastāvdaļa, un uzdevumi tai var tikt uzdoti tikai ar likumu. Latvijā atbildīgo politiku vidū šādai izpratnei vēl jāaug.

Taču Latvija ir unikāla ar to, ka līdztekus regulatora funkcijai (kas ietver Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma, ES Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas izpildes uzraudzību visā elektronisko mediju nozarē, ieskaitot administratīvos sodus, un apraides un retranslācijas atļauju izsniegšanu) **NEPLP īsteno arī sabiedrisko mediju – Latvijas Televīzijas (LTV) un Latvijas Radio (LR) – pārraudzību**. Pārraudzību gan sabiedriskā pasūtījuma izstrādē, gan abu valsts uzņēmumu vadībā, veicot visu, ko dara jebkura valsts uzņēmuma padome: ieceļot valdi, uzņemoties atbildību par attīstības stratēģiju, finansēm utt. Citās ES valstīs sabiedriskajiem medijiem ir sava atsevišķa nepolitiska pārraudzība bez interešu konflikta ar elektronisko mediju nozares uzraudzību. Par šādu modeli cīnās arī NEPLP.

Likums ir uzdevis NEPLP vēl trešo funkciju – mediju politikas veidošanu, izstrādājot nozares attīstības nacionālo stratēģiju pieciem gadiem, kam ir ārējā normatīvā akta statuss, tātad – tas ir obligāts nozares dalībniekiem. Tāpēc nav jābrīnās, ka NEPLP izveides process ir politizēts, jo katrai partijai ir savi uzskati un politika mediju nozarē. Citur Eiropā mediju politikas veidošana pamatoti ir uzticēta izpildvarai, parasti kultūras ministrijai, bet neatkarīgie regulatori labprāt piedāvā savus ieteikumus, rosina diskusijas par mediju politikas jautājumiem. Latvijā likumdevējs no NEPLP nereti gaida to likumu izstrādi, kuru izpilde NEPLP pašai arī jāuzrauga, un šī pretruna ir jānovērš.

Tādējādi no pieciem padomes locekļiem un desmit darbiniekiem mūsu valstī tiek prasīts un gaidīts nesamērīgi daudz.

Līdztekus strukturālas mediju tirgus pārraudzības reformas veikšanai jau tagad ir jāstiprina NEPLP juridiskā kapacitāte. Pado-

Turpinājums nākamajā lapaspusē.



Prof. Dr. Ainārs Dimants
NEPLP padomes priekšsēdētājs

NEPLP nav vis izpildvaras, bet drīzāk tiesu varas sastāvdaļa, un uzdevumi tai var tikt uzdoti tikai ar likumu.

mes priekšsēdētājs būtu jāievēl Saeimai – tas palielinātu NEPLP darbības efektivitāti un priekšsēdētāja iespējas īstenot viņa likumā noteikto atbildību par NEPLP darbību.

Sabiedrisko mediju loma

Tie ir mediji sabiedrībai, top **par sabiedrības naudu** un attīstās sabiedrības uzraudzībā. Nopietni mediji ar augstiem profesionāliem standartiem, kam ir sabiedrības uzticība un kas spēj noteikt sabiedrības dienas kārtību. Tāda ir Eiropas tiesisko un demokrātisko valstu cilvēkdrošības prakse, kas Latvijā vēl arvien pilnībā nav ieviesta. Attīstoties interneta tehnoloģijām, blakus šim saturiskajam aspektam izvirzās organizatoriskais: ka sabiedrības intereses ir vislabāk īstenojamas vienas mediju organizācijas – vienas juridiskās personas – ietvaros, jo ar resursu sinerģiju tiek panākta maksimāla efektivitāte, redakcionālā daudzveidība un neatkarība, stiprinot LTV, LR un Latvijas Sabiedriskā medija (LSM) zīmolus un **izveidojot no NEPLP atsevišķu LSM padomi**.

Abās pārējās Baltijas valstīs un citur tas tiek īstenots jau vairākus gadus. Par vienotu LSM nu jau trīs gadus tiek diskutēts, piešķirot lielas naudas summas šī medija koncepcijas izstrādei, kurā piedalījās visi vadošie Latvijas mediju un saistīto nozaru un arī ārzemju eksperti.

Atbildības un līderības uzņemšanās par vienotā sabiedriskā medija izveidi ārkārtīgi nepieciešama politiskajā vidē, jo tas ir izšķirīgs nācijas drošības un attīstības jautājums. Un tam jābūt parlamenta, proti, nacionālā konsensa, jautājumam, lai garantētu sabiedriskā medija partējiski politisko neitralitāti uz Satversmes vērtību pamata. Esmu pārliecināts, ka arī Latvijā tas ir iespējams, jo atbilstoši likumam NEPLP neatkarīgi īsteno tās kompetencē esošo sabiedrisko mediju attīstības stratēģiju atbilstoši LSM koncepcijai, par ko liecina arī valsts budžeta papildu piešķirumi pēdējos gados. Pretēji ekspertīzei atbalsts vienota medija izveidei valdībā un Saeimā tomēr tiek atlikts, ko uzsvērusi arī Valsts kontrole. Atgādinām, ka šī koncepcija ir tapusi saskaņā ar valdības pieņemtajām (13.04.2011.) un spēkā esošajām elektronisko sakaru nozares pamatnostādņēm 2011.–2016. gadam, kur ir definēts uzdevums izveidot jaunu Latvijas sabiedrisko mediju.

Vienlaikus šī ir visvairāk nepieciešamā reforma elektronisko mediju tirgū, jo tā atstātu būtisku pozitīvu kvalitatīvu ietekmi uz tirgu kopumā un stiprinātu tautas varu Latvijā. NEPLP pieņemtās un tādējādi likumiskā spēkā esošās LSM koncepcijas īstenošanas gadījumā ir paredzēta arī sabiedrisko mediju iziešana no reklāmas tirgus. Arī pārējās reformas ir norādītas NEPLP 2012. gadā pieņemtajā elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares nacionālajā stratēģijā pieciem gadiem. To vidū ir vairāki būtiski nozares likuma grozījumu priekšlikumi, kurus NEPLP sagatavoja un jau 2013. gadā iesniedza Saeimai: sākot ar pakāpenisku pāreju uz subtitrēšanu televīzijā un beidzot ar slēptās retranslācijas novēršanu radio.

Ar cieņu –
prof. Dr. Ainārs Dimants,
NEPL padomes priekšsēdētājs

Valstī ar nelielu mediju tirgu nodokļu maksātāju finansētajiem sabiedriskajiem medijiem ir izšķiroša, neaizstājama nozīme nācijas stratēģiskajā komunikācijā – kopīgu priekšstatu par apkārtējo pasauli un politiskās gribas veidošanā.

NEPLP – neatkarīgs elektronisko mediju uzraugs

Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (NEPLP) izveidota, pamatojoties uz Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumu (EPLL), un ir **neatkarīga pilntiesīga autonoma institūcija**, kas atbilstoši savai kompetencei pārstāv sabiedrības intereses elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā, kā arī uzrauga, lai to darbībā tiktu ievērota Latvijas Republikas Satversme.

Padomes pamatfunkcija ir darboties kā neatkarīgai audiovizuālo mediju pakalpojumu regulatora iestādei, balstoties uz EPLL un Eiropas Savienības (ES) Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvu ES kopējās audiovizuālo mediju politikas ietvaros, kā arī uz pašas padomes pieņemto „Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālo stratēģiju 2012.–2017. gadam”, kam atbilstoši likumam ir ārējā normatīvā akta spēks.

NEPLP sastāvā ir pieci padomes locekļi, kurus ievēl Saeima uz pieciem gadiem. NEPLP darbības nodrošināšanai ir izveidots sekretariāts.

Padomes funkciju veikšanai, tostarp sabiedriskā pasūtījuma nodrošināšanai sabiedriskajos elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos VSIA „Latvijas Radio” (LR) un VSIA „Latvijas Televīzija” (LTV), nepieciešamo finansējumu piešķir no valsts budžeta. Padome ir arī kapitāldaļu turētāja LR un LTV, veicot šo valsts uzņēmumu padomes funkcijas. Šim nolūkam un atbilstoši likumā noteiktajām pilnvarām padome arī ir pieņēmusi koncepciju par jauna Latvijas sabiedriskā elektroniskā medija izveidi (pazīstama kā vienotā sabiedriskā medija jeb Latvijas Sabiedriskā medija koncepcija), kas ir LR un LTV attīstības stratēģija līdz valsts simtgadei 2018. gadā.

53 sēdēs pieņemti

225 lēmumi

NEPLP Monitoringa centrs analizēja

4713 raidījumu stundas

un par to sagatavoja ziņojumus

2013. gadā padome valsts dotācijas naudu izmantoja, lai nodrošinātu EPLL noteikto funkciju izpildi, tādējādi:

- tika veikti nepieciešamie grozījumi sabiedriskajā pasūtījumā, ko 2013. gadā īstenoja sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi LR un LTV, kā arī izstrādāts un apstiprināts attiecīgais sabiedriskais pasūtījums 2014. gadam;
- tika izstrādāts 2014. gada valsts budžeta projekts sabiedriskajam pasūtījumam, kuru īsteno sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi LR un LTV;
- darbojās Sabiedriskā konsultatīvā padome (SKP), kam izstrādāts un pieņemts jauns nolikums, reorganizējot tās darbību;
- tika apstiprināti LR un LTV finanšu 2012. gada pārskati;
- tika ierosinātas 18 administratīvās lietas, piemēroti 9 administratīvie sodi;
- radio organizācijām izsniegtas trīs jaunas apraides atļaujas, apstiprināti grozījumi un precizējumi 32 apraides atļaujās, atjaunotas piecas apraides atļaujas, anulēta viena apraides atļauja;
- TV raidorganizācijām izsniegtas 18 jaunas apraides atļaujas, apstiprināti grozījumi un precizējumi vienā apraides atļaujā, anulēta viena apraides atļauja;
- kabeļtelevīzijas operatoriem izsniegta viena retranslācijas atļauja, apstiprināti grozījumi 28 retranslācijas atļaujās, anulēta viena retranslācijas atļauja;
- reģistrēts viens pakalpojuma pēc pieprasījuma sniedzējs;
- padome 2013. gadā izsludināja konkursu vietējās apraides veidošanai Brocēnos 98,1 MHz frekvencē;
- tika optimizēta NEPLP darbība, samazināti Padomes izdevumi. Tā, pārtraucot izmantot automašīnu, atsakoties no šofera pakalpojumiem, transporta izdevumus izdevies samazināt par 74% gadā.

NEPLP kompetence elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā

1 Kārto izsniegto apraides atļauju un retranslācijas atļauju reģistru;

2 vāc, apkopo un analizē informāciju par elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbību un attīstību;

3 sadarbojas ar citu valstu institūcijām, kas risina elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības un attīstības jautājumus, un ar Eiropas Komisiju;

4 pasūta elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomas funkciju nodrošināšanai nepieciešamos socioloģiskos un citus pētījumus par nozares darbību un attīstību;

5 uzklausa, analizē un apkopo skatītāju un klausītāju ierosinājumus, sūdzības un citu informāciju par elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbību;

6 pieprasa no elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem raidījumu ierakstus gadījumos, kad ir saņemta sūdzība, un gādā par to saglabāšanu līdz galīgai sūdzības izskatīšanai;

7 pieprasa no elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem dokumentus, kas apliecina, ka tie ievēro EPLL 46., 47. un 48. panta noteikumus;

8 veic elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības monitoringu un apkopo tā rezultātus;

9 nodrošina piešķirto valsts budžeta līdzekļu efektīvu un lietderīgu izlietošanu sabiedrības interesēs;

10 veicina Latvijas jurisdikcijā esošo elektronisko plašsaziņas līdzekļu konkurētspēju Eiropas un pasaules tirgū;

11 rada vienlīdzīgus darbības nosacījumus visiem Latvijas jurisdikcijā esošajiem plašsaziņas līdzekļiem;

12 veicina elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu lietotprasmi;

13 veicina Latvijas nacionālajām interesēm atbilstošu elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu politiku;

14 nodrošina sabiedrības, plašsaziņas līdzekļu profesionālo un izglītības institūciju pārstāvju līdzdalību sabiedriskā pasūtījuma veidošanā un izpildes uzraudzībā, kā arī „Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģijas” izstrādē;

15 izstrādā un ar normatīvajiem noteikumiem apstiprina „Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālo stratēģiju”.

Padomes sastāvs



Ainārs Dimants, **padomes priekšsēdētājs**

Līdztekus priekšsēdētāja pienākumiem veic vispārējo koordināciju, operatīvo vadību un starptautisko sadarbību.



Aija Dulevska, **padomes priekšsēdētāja vietniece**

Veic komerciālo nacionālo un pārrobežu audiovizuālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pārraudzību un grozījumu projektu izstrādi Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā.



Gints Grūbe, **padomes loceklis**

Atbildīgs par VSIA „Latvijas Televīzija” pārraudzības nodrošināšanu, koordinē jaunā sabiedriskā medija izveidi.



Dainis Mjartāns, **padomes loceklis**

Atbildīgs par VSIA „Latvijas Radio” un komerciālo audioelektronisko plašsaziņas līdzekļu jomu.



Ivars Zviedris, **padomes loceklis**

Nodrošina komerciālo vietējo un reģionālo audiovizuālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu, kabeltelevīziju un kabelradio (tostarp elektroniskie plašsaziņas līdzekļu pakalpojumi pēc pieprasījuma) uzraudzību, kā arī ir atbildīgs par jautājumiem, kas saistīti ar elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbību (tostarp programmu apraidi/izplatīšanu) nodrošinošo tehnoloģiju attīstību.

Nozares attīstības nacionālā stratēģija

2012. gadā tika izstrādāta un apstiprināta „Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālā stratēģija 2012.–2017. gadam”, kas ir ārējais normatīvais akts un ietver šādas pamatnostādnes:

attīstīt Latvijas demokrātiju, tiesisku valsti un pilsonisko līdzdalību;

veicināt valstisko apziņu, latviešu kultūras identitāti, Latvijas reģionālās identitātes un eiropisko identitāti.

Stratēģijas mērķi:

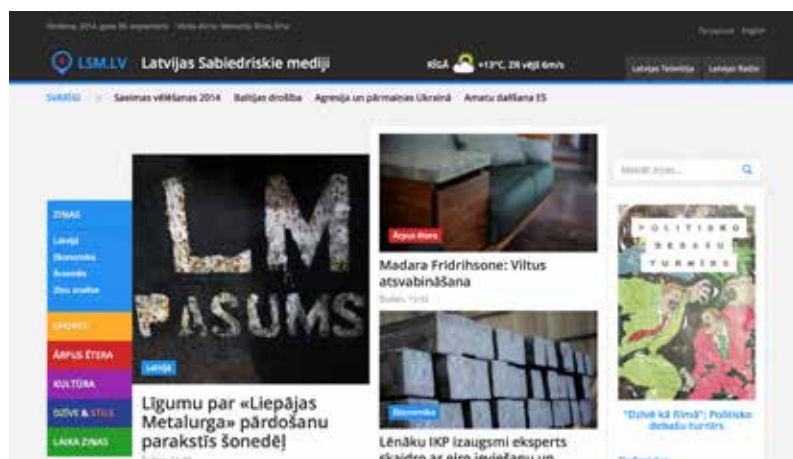
- programmu saturs kvalitāte un konkurētspēja Latvijas jurisdikcijā esošiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, kas izplata Latvijā veidotu saturu;
- vienlīdzīgi ietvarnoteikumi nozarē;
- sabiedrisko mediju stiprināšana un reforma, palielinot sabiedrisko mediju lomu nacionālās kultūras identitātes stiprināšanā un latviešu valodas, ieskaitot latgaliešu valodu, lietošanā;
- informācijas telpas latviešu valodā un nacionālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu apraides visā Latvijas teritorijā, it īpaši austrumu pierobežā, nodrošināšana. Par apraides uztveramību atbild VASES, LVRTC;
- Latvijas jurisdikcijā esošo elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu dažādības sekmēšana;
- nacionālā, respektīvi, Eiropas Savienības, elektronisko mediju tirgus stiprināšana.

Nozīmīgākie uzdevumi

Jauna sabiedriskā medija izveide līdz 2018. gadam saskaņā ar NEPLP izstrādāto Sabiedriskā medija koncepciju. Pirmais nozīmīgais solis sabiedriskā medija izveidē – kopīgas LTV un LR ziņu platformas Lsm.lv izveide internetā. Portāls piedāvā abu raidorganizāciju žurnālistu veidotās ziņas gan teksta, gan video, gan audio formātā, kā arī daudzveidīgu pētnieciskās žurnālistikas saturu un notikumu analīzi.

Grozījumu izstrāde Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā. Aptuveni 85% Latvijas mājsaimniecību ir kabeļtelevīziju (IP, interneta u. c.) pieslēgumi, bet kabeļoperatoru darbība patlaban EPLL netiek pietiekami reglamentēta. NEPLP 2013. gadā sāka liku-

LTV un LR kopīgais ziņu portāls internetā – Lsm.lv.





Saeimas sēde.

mu grozījumu izstrādi, kas paredzēti, lai sakārtotu TV programmu retranslāciju un lai kabeļoperatoriem tiktu uzlikti noteikti pienākumi, kuru pamatā ir Latvijas nacionālās intereses. Šie likuma grozījumi, kā arī citi nozīmīgi ierosinājumi 2013. gadā ir iesniegti izskatīšanai Saeimā.

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma piemērošana un TV programmu apraide ciparformātā. NEPLP uzskata, ka zemes apraides ciparformātā galalietotājiem bez maksas izplatāmo programmu skaitu nepieciešams palielināt, lai nodrošinātu Latvijas iedzīvotājiem lielāku informācijas daudzveidību. Galalietotājiem bez maksas izplatāmas programmas ir sociāls pakalpojums, ar kura palīdzību tiek īstenotas Satversmes 100. panta noteiktās tiesības brīvi iegūt informāciju, kā arī direktīvā¹ noteiktā prasība valstij atbalstīt viedokļu daudzveidību plašsaziņas līdzekļos. Šī sociālā pakalpojuma nodrošināšanai nepieciešama valsts mērķdotācija, kas pilnīgi vai daļēji kompensē zemes apraides ciparformātā galalietotājiem bez maksas izplatāmo programmu apraides izmaksas.

Jāpilnveido sabiedriskā pasūtījuma budžeta veidošanas principi. Sabiedriskā pasūtījuma izpildē jāievieš sabiedriskā labuma tests. Jāpanāk, ka citu resoru finansējums, kas tiek izmantots raidījumu veidošanai, tiek iekļauts sabiedriskajā pasūtījumā. Sabiedriskajam pasūtījumam nepieciešams iegūt papildu finansējumu, lai atbilstoši EPLL varētu to piešķirt arī komercmedijiem, primāri – vietējiem un reģionāliem elektroniskajiem medijiem.

Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas ietvaros jārisina jautājums par **apraides atļaujas izsniegšanu trešajās valstīs veidotajām programmām**, kas tiek raidītas no ES dalībvalstīm un piedalās Latvijas reklāmas tirgū. Ņemot vērā, ka Krievija nav ratificējusi Eiropas konvenciju par pārrobežu televīziju, un ievērojot direktīvā noteikto, ka mediju pakalpojumu sniedzēji atrodas dalībvalsts jurisdikcijā arī tad, ja tie izmanto satelīta raidošo zemesstaciju, kas atrodas šajā dalībvalstī, vai satelīta resursus, kas pieder šai dalībvalstij, jārisina jautājums par Krievijas mediju darba uzraudzību kopā ar ES dalībvalstīm, kur tie reģistrēti.

Lai panāktu pilnvērtīgu elektronisko plašsaziņas līdzekļu uzraudzību un mediju attīstības veicināšanu, **jāstiprina NEPLP kapacitāte.** Īpaši programmu Monitoringa centra un Informācijas centra darbība, kā arī NEPLP juridiskā kapacitāte.

¹ ES audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva.



Ekrānšāviņš no Krievijas TV programmas "Rossija RTR".

Vienota nacionālā medija argumenti

Latvijas Sabiedriskais medijs

NEPLP 2013. gada 7. janvārī apstiprināja Latvijas Sabiedriskā medija (LSM) koncepciju, kas paredz piecu gadu laikā izveidot vadošo mediju Latvijā, apvienojot un attīstot LTV, LR un to interneta platformas*. LSM koncepcijas izveidē tika iesaistīti vairāk nekā 200 eksperti no medijiem un akadēmiskās vides, finanšu, tiesību zinātņu, tehnoloģiju un citām jomām. LSM koncepciju atzinīgi vērtējuši arī ārvalstu eksperti.

Tomēr LSM koncepcijas pieņemšana Ministru kabinetā tika atlikta, lai nodotu to „uzlabošanai” īpašā Saeimas apakškomisijā. Koalīcijas padome lēma, ka jādibina īpaša Saeimas apakškomisija jautājumā par LSM koncepciju un LSM izveides gaitu. Apakškomisijas sastāvs un konkrētie uzdevumi, izskatot LSM koncepciju un tās īstenošanas plānus, netika nolemti, tādējādi tikai nobremzējot koncepcijas virzību. Šādas apakškomisijas veidošanu pieprasīja divi valdošās koalīcijas partneri – Nacionālās apvienības un „Vienotības” Saeimas frakciju pārstāvji. Politiskā ažiotaža ap LSM veidošanu liecināja par atsevišķu politisko spēku vēlmi ietekmēt sabiedriskos medijos Latvijā un politiski kontrolēt LSM veidošanas gaitu, kas atbilstoši likumam ir padomes kompetencē.

* Lai gan spēcīga sabiedriskā medija izveidei 2013. gadā bija visi nepieciešamie nosacījumi – radīta koncepcija, notikušas prezentācijas valdībā un Saeimā un neskaitāmas tikšanās ar lēmumu pieņēmējiem –, līdz 2014. gada oktobrim politiķi aizvien vēl vairāk pieņēmt lēmumu par vai pret šī medija tapšanu. Jautājumu „izkustināt” nespēja pat traģiskie notikumi Ukrainā, kas spilgti parādīja spēcīgu mediju nozīmi un ietekmi sabiedriskās norisēs.

Satura kvalitātes un apjomu pieaugums:

Latvijā tapis oriģinālsaturs, medija lietotāju sasniedzamības un apmierinātības uzlabojumi, sabiedriskais labums.

Intelektuālās kapacitātes apvienošana:

viedokļu daudzveidība, labāko mediju nozares radošo/žurnālistikas un video/audiotehnisko profesionāļu piesaiste.

Profesionālākas medija pārvaldes izveide:

vienota komanda, mērķu sasniegšana, efektīva operatīvā taktika, kvalitatīvāki resursi vadībai un attīstībai.

Satura ražošanas un satura mārketinga sinerģija:

multimediju iespējas, vienoti tehnoloģiskie risinājumi.

Vienota efektīvākā infrastruktūra:

telpas, transports, IT sistēmas, arhīvs.

Lielāks medija pašu finansējums:

reklāma, ES līdzekļi, efektivitāte.

Izmaksu sinerģija:

iepirkumi, investīcijas, atbalsta funkcijas.

Visa informācija par Latvijas Sabiedriskā medija mērķiem un tapšanu pieejama šeit: <http://www.neplpadome.lv/lv/sakums/sabiedriskie-mediji/sabiedriskais-pasutijums/jaunais-sabiedriskais-elektroniskais-medijs/>

MEMORANDS

Latvijas Sabiedriskā medija atbalstam

Nacionālā informatīvā telpa ir eksistenciāli svarīga Latvijas sabiedrības attīstībai. Lai Latvijas sabiedrība savā pašanalīzes kvalitātē un pasaules redzējumā varētu pastāvēt līdzvērtīgi citām Eiropas attīstītajām sabiedrībām, ir nepieciešams sabiedriskais medijs, kas kalpo par forumu vērtīgu ideju apmaiņai un diskusijām, piedāvā kvalitatīvu informāciju, citiem vārdiem – vadošais medijs Latvijā. Diemžēl nelielā valstī un mazā tirgū ir neiespējami nodrošināt kvalitatīvu mediju saturu, balstoties tikai tirgus pieprasījumā. Lai arī noteiktās jomās komerciālie mediji var nodrošināt kvalitatīvu piedāvājumu, ja paļausimies tikai uz tirgus pieprasījumu, informatīvo telpu pakāpeniski aizpildīs „dzeltenās” preses izdevumi, televīzijas šovi un spriedzes filmas.

Mēs atbalstām spēcīga Latvijas Sabiedriskā medija veidošanu, kas sniegtu pamatotus viedokļus un analīzi par sabiedrību, politiku, ekonomiku, kultūru un citām jomām. Šī medija uzdevums būtu piedāvāt gan kvalitatīvas un objektīvas ziņas, gan sabiedrības intereses aizstāvošu pētniecisko žurnālistiku, gan padziļinātas, asas un atklātas debates par mums visiem būtiskiem jautājumiem. Tas nozīmē, ka tiktu veidoti kultūras, izglītojoši un zinātnes raidījumi, kas paplašina redzesloku un mudina uz personības izaugsmi. Tas nozīmē, ka tiktu radīti saturīgi un interesanti bērnu un jauniešu raidījumi, kas audzina ne tikai nākamos patērētājus, bet arī indivīdus un pilsoņus. Tas nozīmē, ka tiktu ievērota cieņa pret sabiedrības interesēm, vērtībām un dažādību, kā arī veicināts radošums un uz-

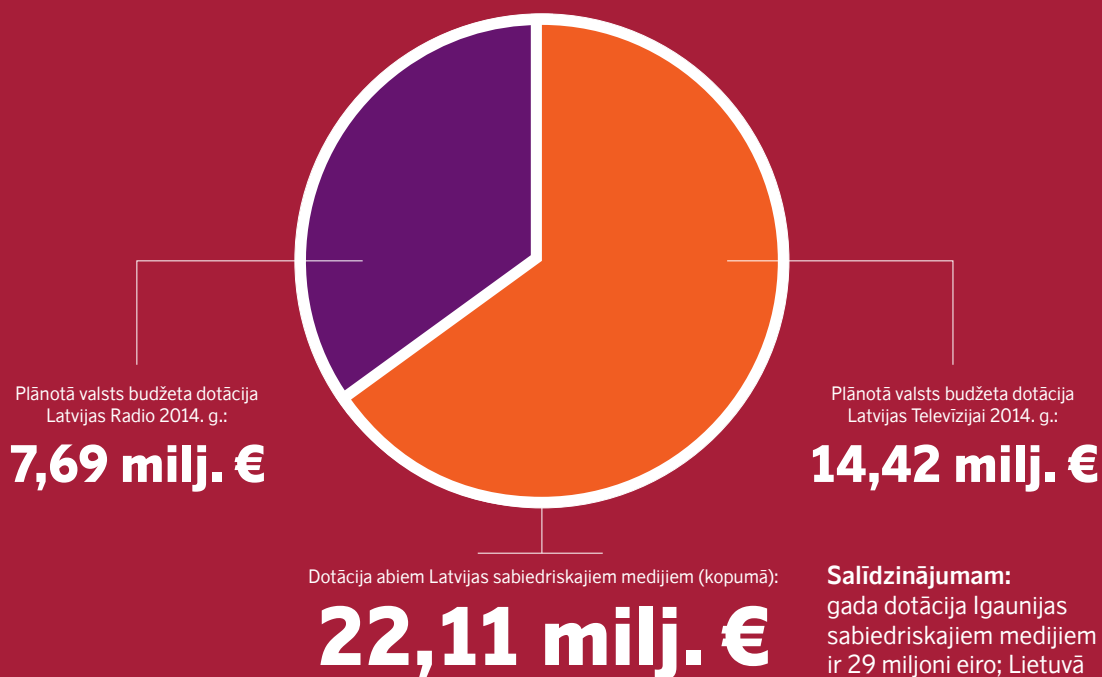
ņēmība. Tas nozīmē, ka veidotos saliedēta Latvijas sabiedrība, kas piederīga Eiropas un starptautiskajai kopienai. Lai īstenotu šos uzdevumus, ir jāizveido Latvijas Sabiedriskais medijs, kas informē, izglīto un iedvesmo katru Latvijas iedzīvotāju.

Latvijas Televīzija un Latvijas Radio jeb Latvijas sabiedriskie mediji ir gadiem ilgi strādājuši, pienākuma apziņas un entuziasma vadīti, no valsts diemžēl saņemot vienu noniecīgākajiem atbalstiem Eiropā. Eiropā notiek mediju saplūšana un digitālo tehnoloģiju revolūcija, bet Latvijā ir ieilgusi situācija, kurā sabiedriskie mediji nespēj pienācīgi ieguldīt žurnālistu izaugsmē, modernos raidījumos un tehnoloģijās. Tādēļ mēs atbalstām Latvijas Sabiedriskā medija projektu, kas paredz Latvijas Televīzijas un Latvijas Radio sadarbību un pakāpenisku integrāciju, lai veidotu 21. gs. atbilstošu multimediju saturu, attīstītu modernus sabiedriskās televīzijas un radio raidījumus, kā arī kopīgu piedāvājumu internetā. Sabiedrisko mediju unikālais saturs ir jāpadara aizvien mūsdienīgāks, lai uzrunātu ekonomiski aktīvos cilvēkus un jauniešus, kas informāciju iegūst galvenokārt no interneta. Sabiedriskie mediji nedrīkst zaudēt konkurences cīņā ar izklaidi un propagandu, bet tiem ir jāpiedāvā kvalitatīvs saturs Latvijas demokrātijas un nacionālās identitātes attīstībai. Lai to paveiktu, mums visiem, tostarp politiķiem, ir jāatbalsta Latvijas Televīzijas un Latvijas Radio attīstība un jāpieņem lēmums par spēcīga Latvijas Sabiedriskā medija veidošanu.

ATBALSTĀM:

Baiba Rubesa	Anna Rancāne	Dzintra Geka	Evija Goluba
Zane Oliņa	Jānis Endziņš	Ivars Belte	Mārtiņš Vanags
Inese Zandere	Mārcis Auziņš	Jānis Siksnis	Gints Miķelsons
Līga Meņģelsone	Imants Lancmanis	Agnese Karaseva	Inga Bite
Ivars Ījabs	Sarmīte Ēlerte	Inese Immure	Gints Grūbe
Aldis Pauliņš	Ainārs Dimants	Sergejs Ņesterovs	Anda Rožukalne
Anna Žīgure	Daina Kazāka	Elīna Krūzkopa	

Latvijai ir divi nacionālie elektroniskie mediji: Latvijas Televīzija un Latvijas Radio



Salīdzinājumam: gada dotācija Igaunijas sabiedriskajiem medijiem ir 29 miljoni eiro; Lietuvā šogad pieņemts politisks lēmums palielināt valsts finansējumu sabiedriskajiem medijiem vismaz līdz tādām pašām līmenim.



8,2%
no 2014. g. sabiedriskā pasūtījuma apjoma (aptuveni 20 miljoni eiro) NEPLP nodevusi komercmedijiem, tostarp reģionālajiem medijiem.

2013. gadā NEPLP ir piešķirusi finansējumu komerciālajām televīzijām un radio stacijām:

- 1200 ziņu sižeti gada laikā tapuši novadu televīzijās (ar 2014. g. finansējums dubultots);
- 71 142 eiro programmas „Saliedētība” ietvaros piešķirti raidījumu veidošanai medijiem, kas raida televīzijas un radio programmas Latgales reģionā („Lietišķā Latgale” un „Dautkom TV”);
- piešķirts finansējums reģionālās tematikas, informatīvi dokumentālo raidījumu, kā arī bērnu un jauniešu raidījumu veidošanai;
- finansējums priekšvēlēšanu raidījumu veidošanai (2013. g. – vienu reizi, 2014. g. – divas reizes).

Sabiedriskais pasūtījums trim komerctelevizijām

Sabiedriskais pasūtījums trim komerctelevizijām (Re:TV, OTV un Rīga TV24) 2014. gadam: 1 045 812 eiro.

Tas ietver izmaksas par atsevišķu programmu veidošanu, kas tiek veidotas sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.

! Valsts neapmaksā komercteleviziju biznesu un neapmaksā šo TV kanālu programmu kopumā. Pēc noteiktu nosacījumu izpildes tiek kompensēta konkrētu programmu tapšana, kas bija pasūtītas īpašā konkursā (informatīvi dokumentālie raidījumi, reģionālās tematikas raidījumi un raidījumi bērniem un jauniešiem).

Vienai televīzijai mēnesī tiek atmaksāti vidēji 15 līdz 30 tūkstoši eiro – tikai pēc tam, kad NEPLP pārliecinās par visu prasību izpildi.

Kāpēc izsludināja konkursu?

Pēc TV3 un LNT aiziešanas no bezmaksas apraides NEPLP ar Saeimas atbalstu nolēma aizpildīt šo tukšumu bezmaksas virszemes apraidē, piedāvājot komerctelevizijām konkursa kārtībā pildīt daļu no sabiedriskā pasūtījuma. Sabiedriskā pasūtījuma raidījumu veidošanai 2014. gadā tika piešķirts 1 miljons eiro.

! Ar vai bez jaunajām komerctelevizijām – par apraidi LTV būtu jāmaksā pilna summa. Šobrīd daļa no apraides summas ir novirzīta satura veidošanai komerctelevizijām.

! Lieka nauda no valsts budžeta tērēta netiek – samazinās LTV izdevumi par apraidi un 1 miljons eiro nonāk satura veidošanai komerctelevizijām, kuras NEPLP uzrauga ar tādām pašām prasībām, kādas par sabiedriskā pasūtījuma izpildi tiek izvirzītas LTV un LR.

Konkurss un vērtēšana

NEPLP rīkotajos konkursos par sabiedriskā pasūtījuma daļas nodošanu komerciālajām televīzijām, kas nodrošinās bezmaksas apraidi visā Latvijā, 2013. gada nogalē uzvarēja trīs pieteikumi. Informatīvi dokumentālos raidījumus veido programma Rīga TV24, reģionālās tematikas raidījumus – Re: TV, bet bērnu un jauniešu raidījumus – OTV.

Tiesības īstenot sabiedrisko pasūtījumu bezmaksas apraidē tiek piešķirtas uz trīs gadiem, sākot ar 2014. gada 1. janvāri. Trīs jauno TV kanālu darbība tiek vērtēta katru mēnesi (finanšu dokumenti, katra medija veidoto raidījumu un sižetu atbilstība konkursa par sabiedriskā pasūtījuma daļas nodošanu komercmedijiem nolikumam, sižetu un raidījumu atbilstība sabiedriskā pasūtījuma gada plānam un raidījumu koncepcijām), bet reizi ceturksnī, piesaistot neatkarīgus ekspertus, tiek vērtēta TV programmu satura kvalitāte.

Radio nozare un aktuālie likuma grozījumi



Dainis Mjartāns,
NEPLP padomes loceklis

2013. gadā:

- radio organizācijām izsniegtas trīs jaunas apraides atļaujas;
- apstiprināti grozījumi un precizējumi 32 apraides atļaujās;
- atjaunotas piecas apraides atļaujas, anulēta viena apraides atļauja;
- NEPLP izsludināja vienu konkursu vietējās apraides veidošanai Brocēnos (98,1 MHz);
- apstiprināta jauna kārtība brīvo frekvenču piešķiršanai. Tā paredz, ka VAS „Elektroniskie sakari” regulāri sniedz NEPLP informāciju par neizmantotajām radio frekvencēm;
- budžeta programmai „Radio programmu veidošana un izplatīšana”, kas ir valsts finansējuma daļa sabiedriskā pasūtījuma īstenošanai Latvijas Radio, papildus tika piešķirti 300 966 lati: 152 812 lati – sabiedrības saliedēšanas, nacionālās identitātes un valsts valodas pozīcijas nostiprināšanas pasākumiem; 40 255 lati – XXV Vispārējo latviešu dziesmu un XV deju svētku translācijai; 45 158 lati – pasākuma „Rīga – 2014. gada Eiropas kultūras galvaspilsēta” translācijai; 12 801 lats – LR Briseles korespondentpunkta uzturēšanai; 50 000 latu – autortiesību maksājumiem aģentūrām AKKA/LAA un LaIPA; 29 660 latu – pašvaldību vēlēšanu atspoguļošanai.

Monitoringa centra darba organizācija

Padome saņem
privātpersonas sūdzību.
Padomes plānotais
monitorings

Sūdzība nonāk padomes
Monitoringa centrā
(MC).
Plānotie monitoringa
uzdevumi nonāk MC

Tiek sniegta atbilde
iesniedzējam.
Uzsākta lietvedība
administratīvā
pārkāpuma lietā (ja ir
konstatēts pārkāpums)

MC pieprasa
raidorganizācijai
ierakstus / izmanto
MC ierakstus

MC juriskonsults
sastāda slēdzienu
par MC ziņojumu

MC eksperts
veic monitoringu,
sastāda MC ziņojumu

Statistika:

- veikts 35 radio programmu monitorings;
- kopējais monitorēto stundu skaits – 4713 raidstundas, tostarp pārbaudes par atbilstību apraides atļaujai;
- uzsāktas deviņas lietvedības administratīvā pārkāpuma lietā;
- vienā gadījumā piemērots naudas sods;
- trīs gadījumos raidorganizācijai uzdots novērst pārkāpumu.

Latvijas Radio attīstība

2013. ir bijis Latvijas Radio attīstības gads, kad sāka jaunu, nozīmīgu projektu īstenošana un darbs, lai palielinātu klausītāju skaitu. 2013. gada februārī darbu sāka Latvijas Radio un Latvijas Televīzijas vienotā ziņu platforma Lsm.lv, piedāvājot interneta auditorijai sabiedrisko mediju ziņas un informatīvi analītiskos materiālus daudz lielākā apjomā un kvalitātē. Lsm.lv attīstības stratēģija paredz izveidot to par centrālo abu sabiedrisko mediju interneta portālu, vienlaikus attīstot ērti lietojamus TV un radio satura arhīvus.

2013. gada vasarā tika izveidota interneta platforma un mobilā aplikācija Pieci.lv, piedāvājot gan translācijas no populārākajiem mūzikas festivāliem, gan jaunāko ārzemju un Latvijas izpildītāju ierakstus. Tapa Latvijas Radio 5. kanāla kā jauniešu multimedijas platformas koncepcija, uz kuru pamatojoties iegūts valsts dotācijas finansējums pilnīgai projekta īstenošanai 2014. gadā.

Programmu 2013. gadā attīstīja un nostiprināja Latvijas Radio 4 – “Doma laukums”. Izmantojot Sabiedrības saliedētības programmas finansējumu, tika izveidoti vairāki jauni informatīvi analītiskie un izglītojošie raidījumi. Reitingi liecina, ka 2013. gada otrajā pusē Latvijas Radio 4 bija kļuvusi par populārāko krievu valodā raidīto radio staciju gan Latvijā, gan Rīgā.

LR 2013. gada kopējie ieņēmumi – 5 422 773 lati. Salīdzinājumā ar 2012. gadu kopējie ieņēmumi ir palielinājušies par 5,8%

2013. gada kopējais izmaksu apjoms ir 5 419 384 lati. Visu piecu radio programmu raidīšanas apjoms bija 43 800 stundu



Latvijas Radio 1. programma

Nacionālā programma

14 raidītāji

Aptvertā valsts teritorija – 96,22% ar 99,85% valsts iedzīvotāju



Latvijas Radio 2. programma

Latviešu mūzikas programma

11 raidītāji

Aptvertā valsts teritorija stereo režīmā – 95,29% ar 99% iedzīvotāju



Latvijas Radio 3. programma „Klasika”

9 raidītāji

Aptvertā valsts teritorija stereo režīmā – 65,07% ar 87,73% iedzīvotāju



Latvijas Radio 4. programma „Doma laukums”

Integrācijas programma

9 raidītāji

Aptvertā valsts teritorija stereo režīmā – 50,03% ar 78,61% iedzīvotāju



Latvijas Radio 5. programma Pieci.lv

Jauniešu radio

1 raidītājs

Aptvertā valsts teritorija – 6,16% ar 40% iedzīvotāju

Latvijas Radio reach (tūkstošos) – kopējais klausītāju skaits pa ceturkšņiem (bez LR5)



Likuma grozījumi

Nolūkā sekmēt latviešu valodas kā Latvijas valsts valodas konstitucionālo funkciju īstenošanu pilnā apjomā 2013. gadā tika sākta Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma grozījumu izstrāde, kas skar radio nozari.

Ņemot vērā likuma nepilnības, dažas radio stacijas, kuru programmas noteiktai daļai saskaņā ar izsniegto apraides atļauju ir jābūt latviešu valodā, savu programmu pašlaik veido tā, ka programmas daļa latviešu valodā skan laikā, kad ir vismazākā radio auditorija (vēlos vakaros, naktī un agri no rīta), bet programmas daļa svešvalodā skan laikā, kad ir visvairāk radio klausītāju (no rīta, pa dienu un vakarā). Tādējādi faktiski šāda elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programma laikā, kad ir vislielākā radio auditorija, gandrīz pilnībā ir svešvalodā un netiek panākts likumā noteiktais mērķis sekmēt latviešu valodas nozīmi un lomu sabiedrībā.

Tāpat ir konstatēta problēma, ka elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, kas izplata radio programmu, kura daļēji drīkst būt svešvalodā, savas programmas daļu svešvalodā faktiski neveido paši, bet saņem ārvalstī svešvalodā izplatītu programmu vai raidījumu, ievieto tajā savu reklāmdevēju reklāmas un izplata šo programmu vai raidījumu Latvijā.

Tāpēc likumu iecerēts papildināt ar nosacījumu, ka radio programmu veido vienā valodā – vai nu valsts valodā, vai svešvalodā. Līdzīga pieeja ir arī citās valstīs. Radio klausītājiem iespējams dzirdēt 37 radio stacijas, kuru programmas ir galvenokārt vai pilnībā latviešu valodā, 17 radio stacijas, kuru programmas ir galvenokārt vai pilnībā svešvalodā, un 10 radio stacijas, kuru programmas ir gan latviešu valodā, gan svešvalodā (50/50).

Atbilstoši likumprojektam pāreja uz stāvokli, kurā elektronisko plašsaziņas līdzekļu, kas izplata radio programmas, programma ir vienā valodā, būs atkarīga no tā, kāda valodu proporcija katram elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim ir jāievēro atbilstoši šobrīd izsniegtajai apraides atļaujai. Ja atbilstoši pašlaik izsniegtajai apraides atļaujai elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programma daļa latviešu valodā nedrīkst būt mazāka par 50%, tad šādam elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim radio programma turpmāk būs jāveido tikai latviešu valodā. Turpretim, ja atbilstoši pašlaik izsniegtajai apraides atļaujai elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programma daļa latviešu valodā drīkst būt mazāka nekā 50%, tad elektroniskais plašsaziņas līdzeklis drīkstēs izvēlēties, vai tas vēlas savu radio programmu veidot latviešu valodā vai svešvalodā.

Ieviešot minēto juridisko mehānismu pārejai uz stāvokli, kurā katra elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programma ir tikai vienā valodā, vairāki elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, kas pašlaik savu programmu daļēji var veidot svešvalodā, varētu izvēlēties savu programmu veidot latviešu valodā.

Savukārt, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar ārvalstīs (pārsvārā Krievijā) izplatītu radio programmu izmantošanu, kuras netiek retranslētas, Latvijas elektronisko plašsaziņas līdzekļu radio programmās, pēc Latvijas Raidorganizāciju asociācijas ierosinājuma, ar likumprojektu tiek piedāvāts ieviest trīs prasības radio programmas veidošanā. Pirmkārt, tiek piedāvāts ieviest prasību, ka 80% no programmas ir jābūt paša elektroniskā plašsaziņas līdzekļa veidotiem raidījumiem. Otrkārt, cita, tostarp ārvalsts, elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmu un raidījumu Latvijas elektroniskais plašsaziņas līdzeklis drīkst savā programmā pārraidīt tikai kā retranslāciju. Treškārt, cita, tostarp ārvalsts, elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmu, raidījumu un raidījumu daļu izmantošana Latvijas elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā tiek aizliegta, ja vien netiek veikta retranslācija.

Latgaliešu valoda Latvijas medijos

Ņemot vērā EPLL 71. pantā noteikto, ka sabiedriskā pasūtījuma ietvaros jānodrošina latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida saglabāšana, aizsardzība, attīstība un lietošana, un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālo stratēģiju 2012.–2017. gadam, kas paredz „Sabiedrisko mediju stiprināšanu un reformu, palielinot sabiedrisko mediju lomu nacionālās kultūras identitātes stiprināšanā un latviešu valodas, ieskaitot latgaliešu valodas, lietošanu”, NEPLP īpašu uzmanību pievērš TV un radio raidījumu veidošanas latgaliešu valodā veicināšanai.

**2013. gadā
NEPLP konkursā
par raidījumu
veidošanu Latgales
reģionālajos un
vietējos plašsaziņas
līdzekļos, kas raida
radio un televīzijas
programmas
Latgales reģionā,
tika piešķirti
50 000 latu.**

Raidījumus sabiedriskā pasūtījuma ietvaros veidoja:

- Producentu grupa „Lietišķā Latgale” (raidījums „Pi myusim Latgolā”, Radio „Ef–Ei”, Latgales Radio);
- Dautkom TV (kabeļu tīklā Daugavpili un Re: TV);
- Latgales reģionālā televīzija (Re: TV un LTV7).

Sabiedriskajos medijos:

- LTV1 (raidījums „Cytaidi latviskais”);
- LR1 (raidījums „Kolnasāta”).

Pārmaiņas LTV, sabiedriskās TV mērķi



Gints Grūbe,
NEPL padomes loceklis

2013. gadā Latvijas Televīzijā (LTV) darbu sāka jauna valde un atbilstoši koncepcijā „Par jauna sabiedriskā medija izveidi” ietvertajiem pētījumiem un attīstības scenārijiem tika sākta LTV reforma ar mērķi sasniegt lielāku sabiedrības daļu.

LTV tika nodalīta satura pasūtīšanas un satura realizācijas (ražošanas) daļas, sāka darboties mārketinga daļa. Tāpat kā lielākajā daļā Eiropas sabiedrisko televīziju, tika izveidota programmu direktoru sistēma. Galvenais uzdevums gan LTV valdei, gan sabiedriskā pasūtījuma izpildē kopumā bija oriģinālsatura pieaugums atbilstoši izstrādātajām satura prioritātēm nākamajiem pieciem gadiem, kas ietver ziņu un informatīvi analītisko raidījumu attīstību, bērniem un jauniešiem domāta satura palielināšanu, kultūras un zinātnes raidījumu attīstību.

Nozīmīgākie uzlabojumi saturā

Jaunā LTV valde darbu sāka 2013. gada aprīlī, un jau rudens sezonā bija notikušas būtiskas izmaiņas – gan satura apjoma palielinājumā, gan arī kvalitātes nodrošinājumā.

- LTV izdevās izveidot jaunus un interesantus analītiskā satura raidījumus, piemēram, „Viens pret viens” un „Aizliegtais paņēmiens”.
- Tika attīstīti jauna formāta raidījumi bērniem – „Brīnumskapis”, „Gudrs, vēl gudrāks”.
- Tapa vairāki interesanta formāta kultūras raidījumi – „100 g kultūras. Diskusija”, „Kultūras ziņas”, projekts „Lielā lasīšana”.
- Tika mainīta rīta ziņu raidījumu programma. Atbilstoši mūsdienīga medija izskatam mainījās ziņu raidījumu studijas iekārtojums, grafiskais dizains un ziņu pasniegšanas veids.
- Nostiprinājās LTV analītiskā formāta „De facto” komanda, kas ļāva pilnveidot šī raidījuma saturu.
- Ziņu dienesta ietvaros tapa regulārs reportāžas žanrs – raidījums „Aculiecinieks”.
- Palielinājās tiešraižu nodrošinājums, kas ļāva sabiedriskajai televīzijai būt vadošajam medijam sabiedriski nozīmīgos notikumos.

Pēc izmaiņām LTV atgriezās daudzi bijušie žurnālisti, kas darbu Latvijas Televīzijā vai žurnālistikā bija pametuši iepriekšējos gados, turklāt LTV papildināja jauni žurnālisti.

Viens no 2013. gada uzdevumiem LTV bija kopprojektu attīstīšana sadarbībā ar Latvijas Radio. Sadarbības ietvaros veiksmīgi

savu darbu uzsāka sabiedrisko mediju veidotais ziņu portāls Lsm.lv, kas izveidojies kā izcils piemērs viedokļu daudzveidības un dažādu skatupunktu piedāvājumam, turklāt arī angļu un krievu valodā.

LTV attīstība turpināsies

Ņemot vērā, cik strauji un pamatīgi mainās mediju lietotāju paradumi, televīzijas attīstību nav iespējams prognozēt ilgākā laika posmā kā nākamie pieci gadi. LTV var izveidoties par saturā un auditorijas sasniedzamībā spēcīgāko mediju Latvijā. Ieguldījumi saturā un satura veidošanas kvalitātes nodrošinājums, kā arī atbilstoši tehnoloģiskie risinājumi auditorijas sasniegšanai ļaus LTV ieņemt šādu vadošo pozīciju, kā tas samērā neilgā laikā ir izdevies Igaunijas sabiedriskajai televīzijai.

Izmaiņas, kas sākušās LTV, pierāda, ka tā ir pievilcīga darba vieta Latvijas mediju profesionāļiem. LTV kā būtiska platforma kvalitatīvai žurnālistikai saglabāsies arī turpmāk. Turpināsies televīzijas veidotā satura attīstība dažādos, lietotājiem pēc iespējas pievilcīgākos formātos – ziņās, informatīvi analītiskajos raidījumos, bērnu un jauniešu raidījumos, kultūras un izglītības raidījumos, kā arī Eiropas audiovizuālo darbu demonstrēšanā. Mediju konverģence notiek, un Latvijā pie šī jautājuma nāksies atgriezties jau tuvākajā nākotnē.

Nākamais solis – Latvijas Sabiedriskais medijs

Viena no tuvākās nākotnes aktualitātēm ir jautājums par vienota sabiedriskā medija tapšanu, jo bez būtiskām reformām kvalitatīvas informatīvās telpas izveide nav iespējama.

NEPLP mērķis bija un ir veidot neatkarīgu sabiedrisko mediju, kura politiskā uzraudzība ir, cik iespējams, attālināta un pietiekami caurspīdīga. Mediju, kuram tiek skaidri definēti attīstības mērķi, kur strādā profesionālākie Latvijas žurnālisti, mediju ar stabilu, ilgtspējīgu finansējumu. NEPLP ir pieņēmis koncepciju par jauna sabiedriskā medija izveidi. Šī koncepcija jau pašlaik kalpo kā stratēģisks dokuments – to ņemot vērā, top katra gada sabiedriskā pasūtījuma projekts, tiek izstrādāti katra gada valdes uzdevumi LTV, Latvijas Radio un Lsm.lv un tiek īstenots sabiedriskā labuma tests.

Par nozīmīgu reformu daļu, kas virzīta uz kvalitatīvas žurnālistikas apjoma palielinājumu un satura sinerģijas attīstīšanu, mediju profesionāļu izglītošanu, kopīgu multimediju projektu realizāciju un politiskās neatkarības nodrošināšanu, beidzot ir jāpieņem politisks lēmums. No sabiedrisko mediju attīstības un kvalitātes ir atkarīga arī komercmediju attīstība Latvijā: kamēr lēmums netiek pieņemts, nav skaidrības par nacionālās informatīvās telpas attīstību un iespējamiem atbalsta mehānismiem tai.

Reģionālās televīzijas un kabeļoperatori



Ivars Zviedris,
NEPL padomes loceklis

No visām 2013. gada aktualitātēm īpaši jāizceļ divas: vietējo un reģionālo komercteleviziju attīstība, kā arī kabeļoperatoru tirgus sakārtošana.

1. Kopš esmu NEPLP kurators vietējām un reģionālajām televīzijām, sabiedriskais pasūtījums šiem elektroniskajiem medijiem ir divkāršojies. Lai arī tas aizvien ir tālu no optimālā, šī tendence ļauj cerēt, ka reiz arī reģionālās televīzijas varēs krietni uzlabot raidījumu kvalitāti, piesaistīt jaunu auditoriju, reklamēt raidījumus. Būt neatkarīgi mediji šī jēdziena visplašākajā nozīmē.

Pērn tika panākta iespēja vietējām televīzijām nodrošināt apraidi ar saviem tehniskajiem līdzekļiem (līdz 2013. gada 31. decembrim vietējām televīzijām dažādu tiesisku ierobežojumu dēļ nebija iespējams raidīt pašām ar saviem raidītājiem).

Sabiedriskā pasūtījuma ietvaros reģionālās televīzijas 2013. gadā saražoja kopumā 1200 ziņu sižetus, tā veicinot sabiedrības informētību par norisēm visā Latvijā, nevis tikai Rīgā un lielajās pilsētās. 2013. gadā sākās TV kanāla Re: TV attīstība, kas pašlaik jau sevi pierādījis kā sekmīgs nacionālais kanāls ar reģionāla satura ievirzi un ar pieaugošu auditoriju. Nolūkā panākt reģionālo un komercteleviziju attīstību turpmākajos piecos gados kopā ar Reģionālo televīziju asociāciju un Raidorganizāciju asociāciju 2013. gadā sākām komercteleviziju attīstības stratēģijas izstrādi.

2. Otrs ļoti nozīmīgs un laukietilpīgs darbības virziens ir bijis kabeļtelevīziju darbības sakārtošana. Īpaši tas attiecas uz kabeļoperatoriem, kuru darbība un biznesa modelis mums nav saprotams un kur jau sākas tiesībsargājošo iestāžu atbildība.

NEPLP 2013. gadā aktualizēja šo problēmu vairākās institūcijās, kuru iesaiste tirgus sakārtošanā ir ļoti nozīmīga (Saeima, Iekšlietu ministrija, SPRK, AKKA/LAA). Esam iniciējuši likumdošanas izmaiņas, kā arī rosinājuši aktīvāk ierobežot nelegālu kabeļoperatoru darbību. NEPLP aktivitāšu rezultātā 2014. gadā tika izveidota Iekšlietu ministrijas darba grupa, kura ir izstrādājusi plānu nelegālo kabeļoperatoru apkarošanai.

Likumdošanas iniciatīvas kabeļtelevīziju jomā esam izstrādājuši sadarbībā ar Latvijas vadošajiem kabeļoperatoriem – vismaz reizi ceturksnī esam tikušies lielākā sastāvā, lai vienotos par turpmākajām aktualitātēm.

NEPLP 2013. gadā ir veikusi visu kabeļoperatoru pārreģistrāciju un sakārtojusi šo reģistru atbilstoši „Nacionālās stratēģijas 2012–2017” noteiktajiem mērķiem.

NEPLP rosinātās likumdošanas iniciatīvas

2013. gada laikā NEPLP rosināja un piedalījās vairāku Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (EPLL) grozījumu izstrādē. Vairums likumprojektu ir sagatavoti un iesniegti izskatīšanai Saeimā. Daži no tiem:

NEPLP kompetence attiecībā uz retranslācijas atļaujām un kabeļtelevīzijas operatoru pienākumi attiecībā uz t.s. pamatpaku veidošanu.

Grozījumi likumā nepieciešami, lai nodrošinātu kabeļtelevīzijas operatoru piedāvājuma lingvistisko, ģeogrāfisko un reģionālo līdzsvaru, kā arī nacionālā un Eiropas kultūras mantojuma pieejamību, sabiedrības sociālo interešu, tiesību uz informāciju un tiesību piekļūt kultūras un mākslas vērtībām ievērošanu.

Paredzēts noteikt pamatprincipus kabeļtelevīziju operatoriem t.s. programmas pamatpakas veidošanā. Tāpat likumu iecerēts papildināt ar noteikumiem, kas paredz NEPLP kompetenci veikt grozījumus izsniegtajās retranslācijas atļaujās.

NEPLP pilnvaras elektronisko plašsaziņas līdzekļu reģistrācijas, īpašnieku maiņas un apvienošanās gadījumā.

Darījumus (tostarp pirkšanu, pārdošanu, apvienošanu), kuros iesaistīti plašsaziņas līdzekļi, pašlaik Latvijā regulē Komerclikums un Konkurences likums. Ņemot vērā lielo nozīmi, kāda ir plašsaziņas līdzekļu īpašniekiem Latvijas nacionālās mediju vides veidošanā, jāizdara grozījumus EPLL un citos normatīvajos aktos, lai elektronisko mediju reģistrācijas vai īpašnieku maiņas gadījumā NEPLP būtu tiesības apstiprināt darījumu atbilstoši nacionālajām interesēm.

Likumprojekta autori, atsaucoties uz Eiropas Padomes Cilvēktiesību komisijas atzinumu „Mediju daudzveidība un cilvēktiesības”, norāda, ka mediju daudzveidība var pastāvēt, ja eksistē vairāki un pietiekami dažādi mediji, kas nodrošina informācijā neierobežotu, vairākus tematus ietverošu un publiskajām interesēm atbilstošu saturu. To var nodrošināt:

- savā starpā konkurējoši, no īpašniekiem, politiskajām partijām, noteiktas kultūras un reliģiskiem uzskatiem vai citas ietekmes brīvi mediji;
- mediji, kas spējīgi komunicēt ar dažādiem sabiedrības slāņiem;



Aija Dulevska,
NEPL padomes
priekšsēdētāja vietniece

Turpinājums nākamajā lapaspusē.

- mediji, kas spējīgi nodrošināt informāciju no dažādiem informācijas avotiem un ar atšķirīgiem viedokļiem. (The Commissioner for Human Rights „Media pluralism and human rights” (2011)).

NEPLP tiesības pieņemt lēmumu par apraides atļaujas vai retranslācijas atļaujas anulēšanu. Likumprojekts ir stājies spēkā.

Agrāk likumā nebija noteikti kritēriji, kas vērtējami, lemjot par apraides atļaujas anulēšanu. Likumā bija noteikts, ka viens no gadījumiem, kad apraides atļauja jāanulē, ir, ja elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim viena gada laikā piemēroti trīs administratīvie sodi. Tā kā šie sodi ne vienmēr ir vērtējami kā sabiedrības intereses būtiski aizskaroši, prasība anulēt apraides atļauju bija vērtējama kā nesamērīga.

Pašlaik likumā paredzēts noteikums, ka, pastāvot trīs administratīvajiem pārkāpumiem vienā gadā, NEPLP var pieņemt lēmumu par apraides atļaujas anulēšanu. Arī citu ES un Eiropas Ekonomiskās zonas dalībvalstu normatīvais regulējums ietver noteikumu, ka uzraudzības iestādei ir jāizvērtē, vai elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pārkāpumi uzskatāmi par pietiekami nozīmīgiem, lai tiktu anulēta apraides atļauja.

Atteikšanās no televīzijas raidījumu ieskaņošanas un pakāpeniska pāreja uz subtitrēšanu un dublēšanu.

Likumprojekta mērķis ir dot iespēju uztvert TV raidījumus to oriģinālajā valodā un kvalitātē, nodrošināt kvalitatīvu raidījumu tulkojumu un veicināt subtitru izmantošanu. Vienlaikus tā tiek veicināta gan svešvalodu, it īpaši ES valodu, gan arī latviešu valodas apguve, tiek dota iespēja raidījuma saturu uztvert vārdzirdīgajām personām.

Ar likumprojektu tiek noteikts pienākums visus raidījumus (izņemot tiešraides, ziņas un valodu mācību raidījumus) un filmas gan valsts valodā, gan svešvalodā nodrošināt ar subtitriem valsts valodā.

Lai nodrošinātu saudzīgu pāreju uz jauno regulējumu par tulkojumu nodrošināšanu, papildus subtitriem valsts valodā tiek pieļauta iespēja filmas un raidījumus ieskaņot (ja filmu un raidījumu translācija ir paredzēta laika posmā no pulksten 9.00 līdz 19.00) vai dublēt. Bērniem paredzētajām filmām tiek saglabāts līdzšinējais regulējums: tulkojums var tikt nodrošināts ar dublēšanas vai ieskaņošanas palīdzību.

Pašreizējā regulējuma ietvaros izveidojusies prakse, ka Latvijas jurisdikcijā esošajās televīzijas programmās pirmajā skaņas celiņā nodrošina priekšrocības krievu valodai salīdzinājumā ar ES valodām, jo raidījumus krievu valodā parasti neieskaņo, bet gan subtitrē.

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu veidošanas, reģistrācijas un darbības kārtība (jaunas definīcijas).

Grozījumi likumā nepieciešami, lai precīzāk noteiktu Latvijas jurisdikcijā esošo elektronisko plašsaziņas līdzekļu veidošanas, reģistrācijas un darbības kārtību.

Pašlaik vairākās ES valstīs ir noteikta viena veida licence, kuras noteikumi tiek detalizēti licencei pievienotajās programmas koncepcijās/pamatnoteikumos. Piemēram, Polijā likumā noteikta viena veida apraides atļauja, kurā nosaka medija darbības noteikumus, apraides veidus, laikus utt. Līdzīga kārtība ir arī Zviedrijā, kur ir paredzēta viena veida apraides atļauja (tai var paredzēt īpašus noteikumus – programmas izplatīšanu Zviedrijā vai noteiktā tās teritorijas daļā, noteikta satura raidīšanu utt.).

Latvijas likumā ir nodalīti vairāki elektronisko plašsaziņas līdzekļu veidi – atkarībā no apraides atļaujas aptveramības zonas un iedzīvotāju skaita. Nepieciešams noteikt tiesisko formu tiem plašsaziņas līdzekļiem, kas neatbilst nevienai no likumā ietvertajām definīcijām. Likumu iecerēts attiecināt arī uz elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, kuri atrodas Latvijas jurisdikcijā, bet ir paredzēti mērķauditorijai ārvalstīs. Papildus paredzēts nodalīt medijus, kuri veido noteikta satura programmu īpašām interešu grupām.

Sabiedriskā konsultatīvā padome

Sabiedriskā konsultatīvā padome (SKP) ir NEPLP izveidota padomdevēja institūcija, kuras uzdevums ir nodrošināt sabiedrības līdzdalību sabiedriskā pasūtījuma un „Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģijas” izstrādāšanas procesā.

2013. gada aprīlī notika SKP pirmā sēde jaunā, ekspertu sastāvā. Jaunā SKP aktīvāk iesaistījusies sabiedriskā pasūtījuma veidošanā LTV un LR, lai sniegtu savas rekomendācijas un pilnveidotu sabiedriskā pasūtījuma saturu un izstrādes gaitu. Jaunās SKP uzmanības centrā bija 2013. gada sabiedriskā pasūtījuma LTV un LR izvērtējums, kā arī priekšlikumu izstrāde 2014. gada sabiedriskajam pasūtījumam LTV un LR.

SKP strādā 20 pārstāvji no mediju, izglītības, kultūras, zinātnes un cilvēktiesību nevalstiskajām organizācijām.

SKP padomes sastāvs (2014. g. augustā)

Toms Meisītis	SKP priekšsēdētājs, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju asociācija
Eva Lūse	SKP priekšsēdētāja vietniece, Latvijas Žurnālistu savienība
Aldis Pauliņš	SKP priekšsēdētāja vietnieks, Latvijas Sociologu asociācija
Nika Aleksejeva	FEJS Latvija
Baiba Strautmane	Latvijas Žurnālistu asociācija
Edgars Bajaruns	Iespējamā misija
Antra Cilinska	Latvijas Kinoproducentu asociācija
Sarma Freiberga	Fonds „Nāc līdzās”
Jānis Galviņš	Reģionālo televīziju asociācija
Dzintra Geka-Vaska	Komunistiskā terora upuru atbalsta un palīdzības fonds „Sibīrijas bērni”
Inese Immure	Latvijas Nedzirdīgo savienība
Kristīne Kārkle-Puriņa	Latgales tradicionālās kultūras centrs „Latgaļu sāta”
Elita Kleinhofa-Prūse	Latvijas Kristīgo skolotāju asociācija
Valdis Labinskis	Latviešu katoļu studentu un akadēmiķu apvienība „Dzintars”
Juris Lūsis	Latvijas Jauno zinātnieku apvienība
Jeļena Matjakubova	Latvijas Krievu kultūras biedrība
Aldis Misēvičs	Latvijas Kultūras darbinieku arodbiedrību federācija
Ilmārs Muuls	Latvijas Elektronisko komunikāciju asociācija
Ilze Straustiņa	Sabiedriskās politikas centrs „Providus”
Ingrīda Veikša	Mediju institūts



Foto no Celmlauža balva un semināra.

Radio un televīzijas diena

2013. gadā NEPLP aizsāka tradīciju atzīmēt Radio un televīzijas dienu. Tā ietver gan mediju kritikas un pētniecības konferenci, gan Celmlauža balvas pasniegšanu par iepriekšējā gada nozīmīgāko inovāciju Latvijas elektroniskās plašsaziņas nozarē.

Šo savu radošuma balvu padome pirmajai piešķīra Latvijas Reģionu televīzijai Re: TV, kas savu darbību uzsāka 2012. gada 20. jūnijā „Lattelecom” interaktīvajā televīzijā, apvienojoties 12 Latvijas reģionālajām un vietējām televīzijām. Re: TV ir vairāku Latvijas reģionālo un vietējo televīziju ikdienā veidots video saturs – novadu ziņas, tematiskie raidījumi, dokumentālās filmas, informatīvi un izklaidējoši raidījumi. Vēlāk Re: TV paplašināja apraidi un bija redzama arī „Lattelecom” virszemes televīzijas ekonomiskajā pakā visā Latvijā.

NEPLP loceklis Ivars Zviedris: „Radio un televīzijas dienā notika gan mediju kritikas un pētniecības konference, gan Celmlauža balvas pasniegšana par izcilāko veikumu mediju darbā un žurnālistikā. Laureāts Re: TV ir lielisks piemērs tam, kā reģionālo un vietējo televīziju kopdarbībā, izmantojot moderno tehnoloģiju un interneta iespējas, var sasniegt jaunas auditorijas un radīt inovāciju mediju darbā.”

Ar Radio un televīzijas dienu NEPLP vēlas sekot mediju darba un žurnālistikas attīstībai Latvijā un sniegt ieguldījumu modernas nacionālās informatīvās telpas veidošanā. Neatkarīgi mediji un izcila žurnālistika ir Latvijas demokrātijas stūrkmens. Radio un televīzijas diena, kā arī Celmlauža balvas piešķiršana turpmāk notiks katru gadu.

Citāti no Radio un televīzijas dienas lektoru prezentācijām:

„Lielā utopija – pieņēmums, ka dažādas tehnoloģijas – telekomunikācijas, raidošie mediji, internets – kopā radīs „supermediju”. Rezultāts bieži ir pretējs – kā patērētāji mēs biežāk redzam diverģenci, nevis konverģenci. Arī mediju auditorija migrē, savienojas un atgrūžas.”

Anda Rožukalne, RSU Komunikācijas studiju katedras vadītāja.
Prezentācija: „TV 2012. Modes vārds – konverģence”

„Latvijas reģionālo un vietējo televīziju niša ir apdraudēta. Reģionālās un vietējās TV nespēj konkurēt ar nacionālajiem TV kanāliem – ne komerciālajiem, ne sabiedriskajiem, kas savas izmaksas sadala uz plašāku auditoriju.”

Kristīna Putinceva, LU.
Prezentācija: „Reģionālo un vietējo televīziju niša nacionālā mediju vidē: Latvijas situācijas analīze”

„Televīzijām ir jāattīsta sadarbība ar mobilo telekomunikāciju un interneta pakalpojumu sniedzējiem. Klients dod priekšroku skatīties TV ar iespēju izvēlēties jebkurā laikā, jebkurā vietā, uz jebkuras ierīces un jebkuru saturu.”

Atis Kapenieks, Bruno Žuga, RTU Tālmācības studiju centrs.
Prezentācija: „Viedoklis par pētījumiem par elektronisko mediju tehnoloģiju attīstību Latvijā līdz 2017. gadam: izaicinājumi un iespējas”

Visas Radio un televīzijas dienas prezentācijas atrodamas šeit:
<http://www.nepypadome.lv/lv/sakums/academia/mediju-diena.html>



Mediju politikas seminārs

2013. gada 20. maijā
NEPLP Daugavpilī rīkoja starptautisku
mediju politikas semināru
kopā ar ekspertiem no Ukrainas

„Viena valsts – divas mediju telpas?”

Viena no padomes prioritātēm
bija un ir Latvijas nacionālās
informatīvās telpas stiprināšana
un aizsardzība. Bieži var novērot,
ka latviešu un krievu valodas mediju
informatīvās telpas ir ļoti atšķirīgas.
Seminārā padziļināti tika analizēta
divu mediju telpu tēma un izaicinājumi,
kas ar to saistīti.

NEPLP sekretariāts

Andris Ķēniņš – sekretariāta vadītājs

andris.kenins@neplpadome.lv

Agnese Berga – Informācijas centra vadītāja

agnese.berga@neplpadome.lv

Gita Keistere – juriskonsulte

gita.keistere@neplpadome.lv

Kristaps Kretainis – juriskonsults

kristaps.kretainis@neplpadome.lv

Iveta Pelše – juriskonsulte

iveta.pelse@neplpadome.lv

Astrīda Poriķe – Monitoringa centra eksperte

astrida.porike@neplpadome.lv

Zigmārs Valgačs – Monitoringa centra eksperts

zigmars.valgacs@neplpadome.lv

Kārlis Litaunieks – Monitoringa centra eksperts

karlis.litaunieks@neplpadome.lv

Viviāna Zīpa – finansiste

viviana.zipa@neplpadome.lv

Agnese Veļičkina – lietvede

agnese.velickina@neplpadome.lv

Ilze Rorbaha – grāmatvede

ilze.rorbaha@neplpadome.lv

Kontakti:

Doma laukums 8A,
Rīga, LV-1939, Latvija

Tālrs.: (+371) 6722 1848

Fakss: (+371) 6722 0448

neplpadome@neplpadome.lv

www.neplpadome.lv

Izdevums: Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
Redaktūra: SIA „Tekstu Cehs”
Makets: Miks Priednieks
Korektore: Rita Elstiņa



2013

DARBĪBAS PĀRSKATS

www.neplpadome.lv